

Foniatria

Dades generals

Nom de l'assignatura	Foniatria
Tipus d'assignatura	Optativa
Impartició	2n semestre
crèdits ECTS	3
Valor total en hores	90h
	Hores presencials lectives: 45h
	Altres hores presencials: 10h
	Hores per treballs dirigits (no presencials): 20h
	Hores per estudi i aprenentatge autònom: 15h
Professor/a	M ^a Assumpció Linares Sancho i Cori Casanova
Departament	Educació i Mediació Artística

Prerequisits i orientacions prèvies per a cursar l'assignatura

Prerequisits:

No hi ha prerequisits

Orientacions prèvies:

Alguns dels continguts de l'assignatura són comuns a d'altres assignatures i haver-les cursat pot servir de base prèvia de coneixements. Així doncs, algunes de les assignatures que s'hi relacionen són: fonaments d'acústica, introducció a la tecnologia musical, tecnologies per a l'educació musical, formació corporal i comunicació I i II, eines didàctiques de consciència corporal, didàctica del conjunt coral i formació vocal aplicada I i II.

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

En el treball de l'assignatura es potencien específicament les següents competències, tot tenint en compte que és una assignatura més en el teixit del pla d'estudis que ha de contribuir a la formació global de l'estudiant:

- CG5 Conèixer els recursos tecnològics propis del seu camp d'activitat i les seves aplicacions en la música preparant-se per a assimilar les novetats que es produeixin en ell.
- CG8 Aplicar els mètodes de treball més apropiats per a superar els reptes que es presentin en el terreny de l'estudi personal i en la pràctica musical col·lectiva.
- CG9 Conèixer les característiques pròpies del seu instrument principal, en relació a la seva construcció i acústica, evolució històrica i influències mútues amb altres disciplines.
- CG10 Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre conceptes musicals diversos.
- CG11 Estar familiaritzat amb un repertori ampli i actualitzat, centrat en la seva especialitat però obert a altres tradicions. Reconèixer els trets estilístics que caracteritzen a aquest repertori i poder descriure'ls de forma clara i completa.
- CG12 Acreditar un coneixement suficient del fet musical i la seva relació amb l'evolució dels valors estètics, artístics i culturals.
- CG14 Conèixer el desenvolupament històric de la música en els seus diferents tradicions, des d'una perspectiva crítica que situï el desenvolupament de l'art musical en un context social i cultural.

- CG17 Estar familiaritzat amb els diferents estils i pràctiques musicals que li permetin entendre, en un context cultural més ampli, el seu propi camp d'activitat i enriquir-lo.
- CG18 Comunicar de forma escrita i verbal el contingut i els objectius de la seva activitat professional a persones especialitzades, amb un us adequat del vocabulari tècnic i general.
- CG19 Conèixer les implicacions pedagògiques i educatives de la música en distints nivells.
- CG20 Conèixer la classificació, característiques acústiques, històriques i antropològiques dels instruments musicals.
- CG24 Desenvolupar capacitats per a l'aprendre a aprendre durant la seva vida professional.
- CG25 Conèixer i ser capaç d'utilitzar metodologies d'estudi i investigació que el capacitin per al continu desenvolupament i innovació de la seva activitat musical en el transcurs de la seva carrera.
- CG26 Ser capaç de vincular la pròpia activitat musical a altres disciplines del pensament científic i humanístic, a les arts en general i a la resta de disciplines musicals en particular, enriquant l'exercici de la seva professió amb una dimensió multidisciplinària.
- CT1 Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.
- CT2 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
- CT3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.
- CT4 Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT5 Comprendre i utilitzar, al menys, una llengua estrangera en l'àmbit del seu desenvolupament professional.
- CT6 Realitzar autocrítica cap al propi fer professional i interpersonal.
- CT7 Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip.
- CT8 Desenvolupar raonadament i crítica idees i arguments.
- CT9 Integrar-se adequadament en equips multidisciplinària i en contextos culturals diversos.
- CT10 Liderar i gestionar grups de treball.
- CT11 Desenvolupar en la pràctica laboral una ètica professional basada en l'apreciació i sensibilitat estètica, medioambiental i cap a la diversitat.
- CT12 Adaptar-se, en condicions de competitivitat als canvis culturals, socials i artístics i als avenços que es produeixen en l'àmbit professional i seleccionar els itineraris adequats de formació continuada.
- CT13 Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seva activitat professional.
- CT14 Dominar la metodologia d'investigació en la generació de projectes, idees i solucions viables.
- CT15 Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.
- PE1 Comprendre i explicar els fonaments en pedagogia musical contemporània, tant en l'àrea de coneixements sistemàtics com en la seva aplicació, i saber fonamentar en ells la reflexió crítica de l'actuació educativa musical pròpia i aliena.
- PE2 Elaborar, seleccionar, aplicar i avaluar activitats, materials i recursos d'ensenyament/aprenentatge musicals en funció de les demandes de cada context educatiu, i ser versàtil en el domini dels instruments i altres recursos musicals, aplicant de forma funcional les noves tecnologies.
- PE3 Conèixer els elements constitutius de la música, mostrar un alt domini en percepció auditiva, lectura, anàlisi, escriptura, improvisació i creació musical, i ser capaç d'interrelacionar tot això per a aplicar-ho i utilitzar-ho adequadament en el desenvolupament de la pròpia activitat.
- PE4 Adquirir domini tècnic i capacitat expressiva en la interpretació i en la conducció d'agrupacions vocals i instrumentals, com a base per a la improvisació, creació i experimentació amb el propi instrument, la veu i el cos en situacions concretes de d'ensenyament/aprenentatge musical.
- PE5 Ser capaç de desenvolupar una pràctica educativa-musical, com artista i formador musical, orientada a la comunitat.
- PE6 Contextualitzar la pedagogia musical en el temps actual i en els diferents àmbits culturals, reflexionant de forma crítica sobre la funció i resultats que la pràctica de l'educació musical pot aportar a la millora de la persona i de la societat.
- PE7 Saber aprofitar les oportunitats de formació i especialització que cada lloc de treball ofereix, incorporant-les al desenvolupament del propi perfil professional.

- PE8 Implicar-se activament en projectes educatiu-musicals a través del treball cooperatiu i assumir la responsabilitat de desenvolupar la professió educativa musical com a tasca col·lectiva.
- PE9 Dissenyar i portar a terme processos sistemàtics d'avaluació educativa sobre alumnes, professors, programes i institucions i basar en els seus resultats la planificació de la millora educativa.
- PE10 Dissenyar, realitzar i avaluar una investigació en educació musical, tant de forma individual com formant part activa d'equips d'investigació.
- PE11 Conèixer els fonaments d'acústica musical, organologia i les seves aplicacions a la pràctica musical.

Objectius de l'aprenentatge

Els següents resultats d'aprenentatge pretenen desenvolupar en l'alumnat les competències de:

Entendre la idiosincràsia i el funcionament de la veu com a eina de treball i com a eina d'expressió.

Mostrar interès per les característiques específiques de la veu com a instrument musical.

Aplicar hàbits i pràctiques vocals adequades en el desenvolupament professional.

Mostrar capacitat d'adaptació a les necessitats vocals pròpies i/o dels altres en funció de les variables d'edat, estil i context.

Valorar la importància de la salut vocal i de la prevenció en el desenvolupament de la pròpia pràctica professional.

Saber definir i entendre la veu com a acció corporal global.

Conèixer els diferents sistemes que intervenen en la fonació parlada i cantada.

Entendre i conèixer les característiques bàsiques i pròpies de la veu, especialment de la veu cantada, des del punt de vista fisiològic, perceptiu i acústic, estètic i estilístic.

Conèixer informació bàsica sobre l'evolució de la veu cantada i parlada al llarg de la vida, des del naixement fins a la vellesa.

Comprendre la relació complexa i multifactorial que s'estableix entre els diversos elements que intervenen en el cant.

Saber explicar els aspectes bàsics de la salut vocal: patologia, prevenció i entrenament vocal.

Saber transferir i aplicar a la pràctica els coneixements adquirits a l'assignatura als diferents àmbits en els que es desenvolupin els estudiants en el seu futur professional.

Blocs temàtics (continguts de l'assignatura)

Definició de la veu com a resultat d'una acció corporal global

La producció de la veu

Els elements del sistema fonador

Anatomofisiologia de la producció de la veu

Sistemes relacionats (neurològic, hormonal, auditiu...)

Evolució de la veu al llarg de la vida

Anàlisi del gest corporal-vocal

Els aspectes acústics de la veu

Els aspectes funcionals de la veu

El cos en la gestió de la veu

Característiques bàsiques de veu cantada

Extensió i tessitura

El paper del tracte vocal i dels òrgans bucofonador: timbre, articulació i gestió de les ressonàncies

La veu cantada en els diferents estils (lírica, jazz, modern, flamenc, contemporani...)

La salut de la veu

Alteracions vocals i aspectes de patologia

Prevenició i higiene vocal

Aspectes bàsics de l'entrenament vocal

Activitats d'aprenentatges i organització general de l'assignatura

Les activitats principals d'aprenentatge tindran un caràcter teòric amb l'exposició del temes i continguts principals, i seran també de caràcter pràctic per tal de facilitar la comprensió i la transferència del continguts teòrics a les diferents realitats vocals dels estudiants i del seu entorn professional. La metodologia presencial, diversificada a cada classe, es basarà en la lliçó magistral participativa, la creació de mapes conceptuals i l'aprenentatge cooperatiu i orientat per projectes. Per a les activitats no presencials es vetllarà que contribueixin a potenciar el desenvolupament del pensament hipotètic-deductiu, l'aprenentatge significatiu i la competència d'aprendre a aprendre.

Donat el caràcter de les activitats, l'assistència a classe és necessària. Bona part de les tasques no presencials tindran relació amb els aspectes estudiats i treballats a classe. Per tal de desenvolupar les activitats s'utilitzaran materials que es facilitaran prèviament i que estaran disponibles al *moodle*. El primer dia de classe s'exposaran les línies de treball a l'aula i del funcionament de l'assignatura, del lliurament de les activitats i de l'avaluació. Cal preveure una dedicació setmanal mitjana d'1 a 2 hores per tal d'assolir els aprenentatges a un nivell notable i desenvolupar correctament les activitats.

Les activitats presencials serviran per explicar millor la teoria i poder experimentar amb continguts de caràcter pràctic. Aquestes tindran un valor específic o el pes de la participació a classe, en funció de cada tipus de tasca.

Presencials

Activitat entorn els canvis de veu al llarg de la vida.

Activitats de pràctica d'anàlisi acústica i perceptiva de la veu.

Jocs d'experimentació amb els aspectes funcionals de la veu.

Activitats entorn l'observació del cos en relació a la veu.

Les característiques de la veu cantada i els seus mecanismes a través de la cançó

Deduint pautes d'higiene vocal.

Discussió sobre lectures curtes de classe.

Treball a partir de materials audiovisuals per a l'anàlisi dels temes tractats a l'assignatura.

Breu exposició del treball final per part dels alumnes i la seva transferència en la pròpia pràctica professional.

Les activitats no presencials estan dissenyades per consolidar els aprenentatges i connectar la teoria amb la pràctica. El treball final ha de complir la funció de relacionar els continguts de l'assignatura amb la realitat professional dels estudiants. Les tasques no presencials seran un total de quatre comptant el treball final. El lliurament de les activitats serà a raó d'una cada mes aproximadament.

No presencials

Recerca i comparació de diferents intèrprets i versions en format audiovisual que serveixin per a l'anàlisi d'aspectes vocals tractats a l'assignatura (valoració com a treball d'aula)

Síntesi/mapa conceptual dels temes següents:

Evolució de la veu al llarg de la vida (síntesi 1)

Els aspectes funcionals i acústics de la veu (síntesi 2)

Les característiques bàsiques de la veu cantada (síntesi 3)

Treball final: Elaboració d'un material didàctic dirigit a un col·lectiu que utilitzi la veu parlada i/o la veu cantada en la seva pràctica professional on es reculli informació que es consideri rellevant pel col·lectiu sobre la veu i la seva salut, segons les necessitats i orientació professional de cada estudiant. S'explicaran les bases, les possibilitats generals i concretes del treball el primer dia de classe.

Avaluació acreditativa dels aprenentatges

criteris i sistemes d'avaluació de l'assignatura

L'avaluació és principalment formativa i continuada i en un percentatge menor final sumativa. Es durà a terme segons les modalitats següents:

Avaluació a cada classe -registre i observació- (50% de la nota final)

Interès, atenció i actitud en relació a l'assignatura

Assistència i puntualitat

Participació i dinamització de grup

Capacitat d'aplicar els continguts exposats a les situacions pràctiques plantejades

Realització de les activitats de classe (30% de l'avaluació de classe)

Realització de les activitats no presencials (30% de la nota final)

Treball final (20%)

Activitat voluntària (puja fins a 1 punt. Imprescindible per matrícula d'honor)

Lectura complementària a consensuar amb l'estudiant

Activitat a elecció adaptada a l'especialitat i interessos de l'estudiant

S'exposarà tota la informació necessària per dur a terme les activitats amb antelació. Es comentarà a classe i també es facilitarà una guia per escrit escrita amb la descripció de les activitats, els criteris d'avaluació i les rúbriques. Tota la informació relativa a l'avaluació serà fàcilment consultable al *moodle*.

Activitats d'avaluació i la seva relació amb la qualificació final

Activitat o registre d'avaluació	Període o moment de realització	Pes en la qualificació final
Avaluació inicial	Setmana 1	orientatiu
Assistència i participació	Continuat	20%
Activitats de classe	Continuat	30%
Síntesi 1, síntesi 2 i síntesi 3	Setmana 5, 9 i 13	30%
Treball final	Setmana 14 i 15	20%

Fonts d'informació

Per a cada tema es recomanaran revistes i articles puntuals així com capítols i fragments concrets de la bibliografia bàsica que serviran com a material de reflexió i discussió i per

complementar i/o ampliar la informació tractada durant les classes.

Bibliografia bàsica:

- Cornut, G. (2011). *La voz*. Ciudad de México: Fondo de cultura económica.
- Gimeno, F., Torres, B. (1995). *Bases anatòmiques de la veu*. Barcelona: Proa.
- Heulliet-Martin, G. (2003). *Una voz para todos I y II*. Marsella: Solal.
- Miller, R. (1986). *The Structure of Singing: System and Art in Voice Technique*. New York: Schirmer Books.

Bibliografia complementària:

- Bonnardot, J. (2004). *Le professeur de chant: un luthier qui construit une voix*. Éditions Henry Lemoine/Éditions Van de Velde.
- Bustos Sánchez I, coordinadora. (2003). *La voz: la técnica y la expresión*. Barcelona: Paidotribo.
- Calais-Germain, B., Germain, F. (2013). *Anatomía para la voz. Entender y mejorar la dinámica del aparato vocal*. Barcelona: Liebre de marzo.
- Cornut, G. (cord.) (2002). *Moyens d'investigation et pédagogie de la voix chantée*. Lyon: Symetrie.
- Miller, R. (2004). *Solutions for singers: Tools for performers and teachers*. Oxford University Press.
- Wicklund, K. (2010). *Singing Voice Rehabilitation: A guide for the voice teacher and speech- language pathologist*. Clifton Park: Delmar/Cengage Learning.
-